

Адміністративне право

УДК 332.025:639.38

Піддубний Олексій Юрійович

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри цивільного та господарського права

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Поддубный Алексей Юрьевич

доктор юридических наук, профессор,

заведующий кафедрой гражданского и хозяйственного права

Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Piddubnyi Oleksii

Doctor of Law Sciences, Professor,

Head of the Department of Civil and Commercial Law

National University of Life and Environmental Sciences

Жмуйда Ольга Миколаївна

студентка

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Жмуйда Ольга Николаевна

студентка

Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Zhmuida Olga

Student of the

National University of Life and Environmental Sciences

ORCID: 0000-0003-4867-4613

РЕГУЛЯТОРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РИНКУ РИБИ ТА

МОРЕПРОДУКТІВ

РЕГУЛЯТОРНАЯ СРЕДА РЫНКА РЫБЫ И МОРЕПРОДУКТОВ

FISH AND SEAFOOD MARKET REGULATORY ENVIRONMENT

Анотація. У статті досліджено сучасний стан державного регулювання ринку риби та морепродуктів. Деталізовано законодавче регулювання умов дотримання якості та безпеки рибної продукції. Охарактеризовано завдання і повноваження органів державного регулювання ринку риби та морепродуктів.

Важливою складовою ефективного функціонування будь-якого ринку, в тому числі і ринку риби та морепродуктів є саме державне регулювання ринкового середовища.

На жаль, в Україні, існуюча нормативно-правова база для втручання держави в діяльність певних галузей не є гарантією достатньо ефективної діяльності. Відповідно до цього існує необхідність визначення ефективності ролі держави у рибній промисловості.

Державним регулюванням аграрного сектору є процес впливу на його розвиток шляхом доповнення стимулів ринкового механізму з метою отримання стійких результатів прибуткової діяльності суб'єктами господарювання та створення сприятливого економічного середовища для поліпшення їх конкурентних ролей.

У відповідності до статті законодавство про рибне господарство та регулювання рибальства ґрунтується на нормах Конституції України і складається з цього Закону, розробленого відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельного кодексу України, Водного кодексу України, Кодексу торговельного мореплавства України та виданих відповідно до них підзаконних нормативно-правових актів.

Державне регулювання ринку риби та морепродуктів повинне бути направлене на розвиток та підвищення конкурентоспроможності рибної галузі, для цього необхідно сприяти створенню кредитної кооперації та

розвитку ринкової інфраструктури, організації комунальних оптових сільськогосподарських ринків, збільшення кількості живих рибних баз.

Ключові слова: *ринок риби та морепродуктів, рибна продукція, законодавча база, державне регулювання.*

Анотація. *В статье исследовано современное состояние государственного регулирования рынка рыбы и морепродуктов. Детализировано законодательное регулирование соблюдения качества и безопасности рыбной продукции. Охарактеризованы задачи и полномочия органов государственного регулирования рынка рыбы и морепродуктов.*

Важной составляющей эффективного функционирования любого рынка, в том числе и рынка рыбы и морепродуктов является именно государственное регулирование рыночной среды. К сожалению, в Украине, существующая нормативно-правовая база для вмешательства государства в деятельность определенных отраслей не является гарантией достаточно эффективной деятельности. В соответствии с этим существует необходимость определения эффективности роли государства в рыбной промышленности.

Государственным регулированием аграрного сектора является процесс воздействия на его развитие путем дополнения стимулов рыночного механизма с целью получения устойчивых результатов прибыльной деятельности субъектами хозяйствования и создание благоприятной экономической среды для улучшения их конкурентных ролей.

В соответствии со статьей законодательство о рыбном хозяйстве и регулирования рыболовства основывается на нормах Конституции Украины и состоит из Закона Украины «Об охране окружающей природной среды», Земельного кодекса Украины, Водного кодекса Украины, Кодекса торгового мореплавания Украины и выданных в соответствии с ними нормативно-правовых актов.

Государственное регулирование рынка рыбы и морепродуктов должно быть направлено на развитие и повышение конкурентоспособности рыбной отрасли, для этого необходимо способствовать созданию кредитной кооперации и развития рыночной инфраструктуры, организации коммунальных оптовых сельскохозяйственных рынков, увеличение количества живых рыбных баз.

Ключевые слова: *рынок рыбы и морепродуктов, рыбная продукция, законодательная база, государственное регулирование.*

Summary. *The article examines the current state of state regulation of the fish and seafood market. Legislative regulation of conditions for compliance with the quality and safety of fish products is detailed. The tasks and powers of the state regulatory bodies of the fish and seafood market are described.*

An important component of the effective functioning of any market, including the fish and seafood market, is the state regulation of the market environment. In Ukraine, two forms of state market regulation are used: intervention and export-import.

Unfortunately, in Ukraine, the existing legal framework for state intervention in the activities of certain industries is not a guarantee of sufficiently effective activities. Accordingly, there is a need to determine the effectiveness of the role of the state in the fishing industry.

State regulation of the agricultural sector is the process of influencing its development by supplementing the incentives of the market mechanism in order to obtain sustainable results of profitable activities of economic entities and create a favorable economic environment to improve their competitive roles.

In accordance with the article, the legislation on fisheries and fisheries regulation is based on the Constitution of Ukraine and consists of Law of Ukraine "On Environmental Protection", Land Code of Ukraine, Water Code of Ukraine, Merchant Shipping Code of Ukraine, these regulations.

State regulation of the fish and seafood market should be aimed at developing and increasing the competitiveness of the fishing industry, for which it is necessary to promote credit cooperation and market infrastructure, organization of communal wholesale agricultural markets, increase the number of living fish bases.

Key words: *fish and seafood market, fish products, legislative base, state regulation.*

Постановка проблеми. Державне регулювання ринкового середовища є важливою складовою ефективного функціонування будь-якого типу ринку. В Україні використовуються дві форми державного регулювання ринку: інтервенція та експорт-імпорт [2]. Слід зазначити, що у деяких випадках держава безпосередньо фінансує сільськогосподарських товаровиробників відповідно до цільових програм регулювання аграрного сектору [1, с. 33].

Сформована нормативно-правова база для втручання держави в діяльність певної галузі не є гарантією ефективної діяльності. Законодавство повинно сприяти роботі підприємств, одночасно захищаючи інтереси споживачів. Тому стає необхідним визначити ефективність використання державних важелів у рибній промисловості та визначити напрямки їх вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання та основні проблеми у сфері регуляторного середовища ринку риби та морепродуктів досліджено працях Ю.Я. Лузана, С.М. Кваші, П.Т. Саблука, А.Д. Діброви, О.М. Могильного та інших. Однак питання державного регулювання ринку риби та рибної продукції на сьогодні є обмежено висвітленим.

Мета статті – вивчити та дослідити особливості регуляторного середовища ринку риби та морепродуктів.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання аграрного сектору – це процес впливу на його розвиток шляхом доповнення стимулів ринкового механізму для отримання стійких результатів прибуткової діяльності суб'єктами господарювання та створення сприятливого економічного середовища для поліпшення їх конкурентних ролей [2].

Галузь рибного господарства регулюється Кодексами, Законами України, Указами Президента України, Постановами Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державного агентства рибного господарства України.

ЗУ «Про рибне господарство та регулювання рибальства» визначає правові, економічні, соціальні та організаційні засади рибного господарства та регулювання рибальства, порядок взаємовідносин між державними органами управління і користувачами водних живих ресурсів у процесі рибогосподарської діяльності, організації вивчення, охорони, раціонального використання, відтворення риби та інших водних живих ресурсів [3].

Законодавство про рибне господарство та регулювання рибальства ґрунтується на нормах Конституції України і складається з цього Закону, розробленого відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельного кодексу України, Водного кодексу України, Кодексу торговельного мореплавства України, Законів України «Про тваринний світ», «Про виключну (морську) економічну зону України», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року» міжнародних договорів у галузі регулювання промислу та виданих відповідно до них нормативно-правових актів.

Згідно статті 12 ЗУ «Про рибне господарство та регулювання рибальства» рибогосподарські водні об'єкти поділяються на рибогосподарські водні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення.

До рибогосподарських водних об'єктів загальнодержавного значення належать:

- внутрішні морські води (з лиманами та естуаріями), територіальне море, виключна (морська) економічна зона України, акваторія континентального шельфу;
- водні об'єкти (озера, річки та їх притоки всіх порядків, водосховища), які знаходяться і використовуються на території більш як однієї області;
- водні об'єкти в межах територій природно-заповідного фонду України загальнодержавного значення [3].

Варто наголосити, що до рибогосподарських водних об'єктів місцевого значення належать водні об'єкти (озера, річки та їх притоки всіх порядків, водосховища), які знаходяться і використовуються у межах однієї області і не належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Державний комітетрибного господарства України створено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 2 листопада 2006 року № 1523. Держкомрибгосп – центральний орган виконавчої влади діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики.

Виділимо ключові завдання Держкомрибгоспу:

- участь у формуванні та забезпечення державної політики у галузі рибного господарства і рибної промисловості;
- розроблення та здійснення комплексних заходів щодо забезпечення пріоритетного розвитку рибництва охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів у рибогосподарських водоймах України, вивчення стану їх запасів, організація рибальства у виключній (морській) економічній зоні і на континентальному шельфі України, а також у водах за межами юрисдикції України відповідно до міжнародних угод України;

- здійснення державного управління, регулювання та контролю у сфері охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів;
- здійснення державного нагляду за безпекою мореплавства флоту рибного господарства, контролю за ефективністю функціонування системи моніторингу риболовних суден [5, с. 50-52].

Порядок здійснення рибництва встановлює Інструкція про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби, інших водних живих ресурсів та їх використання в спеціальних товарних рибних господарствах, затверджена наказом Державного комітету рибного господарства України від 15 січня 2008 р. № 4, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 28 січня 2008 р. за № 64/14755 [4].

Порядок здійснення та регулювання промислового рибальства (крім любительського та спортивного рибальства в рибогосподарських водних об'єктах загального користування) встановлюється Правилами промислового рибальства в рибогосподарських водних об'єктах України, затвердженими наказом Державного комітету рибного господарства України від 18 березня 1999 р. № 33, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 25 травня 1999 р. за № 326/3619 [6].

Спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань рибного господарства є Державний комітет рибного господарства України, правовою основою функціонування якого є постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного комітету рибного господарства України» від 2 листопада 2006 р. за № 1523, а також Положення про Державний комітет рибного господарства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 4 січня 2007 р. № 42. Діяльність комітету спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики.

Взаємні функціональні права і обов'язки Міністра агрополітики і Голови Держкомрибгоспу встановлюються наказом Міністерства аграрної

політики України «Про спрямування і координацію Міністром аграрної політики України діяльності Державного комітету рибного господарства України» від 4 лютого 2008 р. № 37.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, можна підсумувати, що державне регулювання рибальства повинно бути спрямоване на підтримку розвитку та підвищення конкурентоспроможності рибної галузі, для чого необхідно сприяти створенню кредитної кооперації та розвитку ринкової інфраструктури, організації комунальних оптових сільськогосподарських ринків, збільшення кількості живих рибних баз, має забезпечити учасникам ринку не тільки продаж риби та рибних продуктів за вигідною ціною, але й швидке надходження до споживача, зниження собівартості продажу, поліпшення якості, стабілізацію ринку збуту ціни.

Література

1. Вдовенко Н.М. Регулювання розвитку аквакультури у штучних водоймах України : моногр. К. : Основа, 2011. 368 с.
2. Законодавство України. URL: zakon.rada.gov.ua
3. ЗУ «Про рибне господарство та регулювання рибальства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17#Text>
4. Інструкція про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби, інших водних живих ресурсів та їх використання в спеціальних товарних рибних господарствах. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0064-08#Text>
5. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери. Ужгород : ІВА, 2005. 400 с.
6. Про затвердження Правил промислового рибальства в рибогосподарських водних об'єктах України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-99#Text>

References

1. Vdovenko NM Regulation of aquaculture development in artificial reservoirs of Ukraine: monograph. K.: Основа, 2011. 368 s.
2. Legislation of Ukraine. URL: zakon.rada.gov.ua
3. Law "On fisheries and fisheries regulation". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17#Text>
4. Instruction on the procedure for artificial breeding, fish farming, other aquatic living resources and their use in special commercial fisheries. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0064-08#Text>
5. Mogilny OM Regulation of the agricultural sector. Uzhhorod: IVA, 2005. 400 p.
6. On approval of the Rules of industrial fishing in fishery water bodies of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-99#Text>